

Uzročnik tuberkuloze

Tuberkuloza je zarazna bolest koja prvenstveno zahvaća pluća, ali može zahvatiti i neke druge organe (limfni čvorovi, mozak, bubrezi, kosti) pa tada govorimo o izvanplućnoj tuberkulozi. Uzročnik tuberkuloze je bacil tuberkuloze (bakterija štapićastog oblika - *Mycobacterium tuberculosis*) ili Kochov bacil nazvan po istraživaču dr. Robertu Kochu koji je 1882. godine objavio svoje otkriće o uzročniku tuberkuloze.

Od tuberkuloze može oboljeti svatko, no češće se razvija kao bolest nekih skupina ljudi (beskućnici, zatvorenici, raseljene osobe, alkoholičari) zbog neishranjenosti, loših higijenskih uvjeta ili niskog životnog standarda.

Izvor zaraze i simptomi tuberkuloze

Izvor zaraze tuberkulozom je oboljela osoba u čijem se iskašljaju nalaze bacili tuberkuloze koji se šire kapljičnim putem zrakom kao obična prehlada. Osobe zaražene uzročnikom tuberkuloze ne moraju nužno oboljeti jer bacil tuberkuloze može opstati u ljudskom organizmu bez znakova bolesti. Kod većine ljudi uzročnik tuberkuloze uništava se vlastitom otpornošću organizma pa samo manji postotak osoba oboli od aktivne i većinom plućne tuberkuloze.

Svaka neliječena osoba oboljela od tuberkuloze može zaraziti od deset do petnaest osoba godišnje, a barem jedna od njih će oboljeti. Tuberkuloza se većinom otkriva slučajno pojavom općih simptoma i znakova bolesti koji traju dulje od tri tjedna (kašalj, umor, povišena temperatura, gubitak apetita i tjelesne mase).

Liječenje tuberkuloze

Tuberkuloza je izlječiva zarazna bolest ako se otkrije na vrijeme i pravilno liječi redovitim uzimanjem više lijekova istodobno (antituberkulotici). Liječenje tuberkuloze započinje u bolnici u trajanju dva mjeseca, a nakon otpusta iz bolnice traje još četiri mjeseca kod kuće, pridržavajući se liječničkih uputa.

Neppravilno liječenje smanjuje mogućnost potpunog izlječenja, a može dovesti i do razvoja težih oblika multirezistentne tuberkuloze (stvaranje otpornosti prema nekim ili svim lijekovima) od koje godišnje oboli 450 tisuća osoba u svijetu. Tuberkulozni bolesnik koji se ne liječi opasan je za okolinu, a pedeset posto neliječenih bolesnika umire tijekom pet godina. Najbolja primarna prevencija protiv tuberkuloze je cijepljenje.

Proširenost tuberkuloze u svijetu

Premda oboljelih od tuberkuloze ima u svim zemljama svijeta, ipak najviše oboljelih (64 posto) živi u zemljama Azije i područjima Afrike južno od Sahare. Prema posljednjim podacima Svjetske zdravstvene organizacije iz 2017. godine, tuberkuloza je bila deveti, od deset vodećih uzroka smrti svih (zaraznih i nezaraznih) bolesti, a i dalje je vodeća zarazna bolest od koje se najviše umire u svijetu. Od aktivne plućne tuberkuloze boluje deset milijuna osoba, od čega je gotovo jedan milijun zaraženih HIV-om.

Svake godine od tuberkuloze umire 1.6 milijun ljudi, od čega je 300 tisuća zaraženih HIV-om. Tuberkuloza je postala najčešća pridružena zarazna bolest i vodeći uzrok smrti među oboljelima od AIDS-a.

Tuberkuloza u Hrvatskoj

U Hrvatskoj je posljednjih desetljeća zabilježen pad broja oboljelih od tuberkuloze, koji prema podacima Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa za 2017. godinu iznosi devet oboljelih na 100 tisuća stanovnika (ukupno 371 osoba). Jedna četvrtina oboljelih starija je od sedamdeset godina.

Bez obzira što je epidemiološka situacija u Republici Hrvatskoj dobra i pod kontrolom, ipak na tuberkulozu treba stalno misliti, osobito kod upale pluća koja ne prolazi uz uobičajeni antibiotik, kod osoba koje dugotrajno i suho kašlju, kod gubitka apetita i tjelesne mase te pojačanog znojenja.

Pušenje povećava rizik oboljenja od tuberkuloze kao i neka druga stanja (pothranjenost, alkoholizam). Posljednjih godina uočen je porast broja oboljelih od tuberkuloze kod osoba koje boluju od kronične opstruktivne plućne bolesti (KOPB), dijabetesa, malignih bolesti ili koje su na neki drugi način oslabljenog imuniteta. Njihovo liječenje traje najmanje godinu dana.

Svake godine Hrvatski Crveni križ obilježava zajedničku akciju svih društava Hrvatskog Crvenog križa - Tjedan borbe protiv tuberkuloze od 14. do 21. rujna, čime se želi podsjetiti građane, oboljele osobe i članove njihovih obitelji na važnost sprečavanja, ranog otkrivanja i pravilnog liječenja tuberkuloze u našoj zemlji.

ČUVAJTE SVOJA PLUĆA!

© HCK, 2019.

TUBERKULOZA

